JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JÁN MAZÁK
18 päivänä toukokuuta 2010 [1]

I Johdanto

1. Bundesgerichtshof (Saksa) on 14.1.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.2.2009, esittänyt EY 234 artiklan nojalla unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista 25.5.1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY (jäljempänä direktiivi) 3 artiklan tulkinnasta. [2]

2. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa asianosaisina ovat rakennustarvikeliikettä pitävä yhtiö Gebr. Weber GmbH (jäljempänä Weber) ja yksi sen asiakas Jürgen Wittmer, jolle kyseinen yhtiö oli toimittanut virheellisiä lattialaattoja.

3. Esittämillään kysymyksillä kansallinen tuomioistuin haluaa saada selville, voiko virheellisen tavaran myyjä direktiivin nojalla kieltäytyä kuluttajan vaatimuksesta oikaista virhe tietyllä tavalla, kuten vaihtamasta virheellistä tavaraa, sellaisissa tapauksissa, joissa kyseisestä oikaisusta aiheutuisi myyjälle kohtuuttoman suuret kustannukset, kuten esillä olevassa asiassa, ja jos näin ei ole, onko myyjän vastattava kustannuksista, joita aiheutuu virheellisen tavaran irrottamisesta toisesta tavarasta, johon kuluttaja on asentanut sen.

4. Tässä asiassa esiin tulleet kysymykset ovat hyvin samankaltaisia kuin kysymykset, jotka ovat tulleet esille asiassa C-87/09, [3] jossa myös annan ratkaisuehdotukseni tänään.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Unionin oikeus*

5. Direktiivi annettiin EY 95 artiklan nojalla. Sen johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, että EY 153 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaisesti Euroopan yhteisön

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.
2 – EYVL L 171, s. 12.
3 – Asia Ingrid Putz, vireillä unionin tuomioistuimessa.

olisi myötävaikutettava korkeatasoisen kuluttajasuojan toteuttamiseen toimenpiteillä, jotka se toteuttaa EY 95 artiklan nojalla.

8. Direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Kuluttajan oikeudet”, säädetään seuraavaa:

”1. Myyjä on vastuussa kuluttajalle virheestä, joka on olemassa tavaran luovutushetkellä.

6. Direktiivin johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan, että ”jos tavara on virheellinen, kuluttajalla olisi oltava oikeus saada tavara saatetuksi sopimuksenmukaiseksi vastikkeetta joko valintansa mukaan korjaamalla tai vaihtamalla tai, jos tällaista oikaisua ei suoriteta, saada hinnanalennusta tai purkaa kauppa”.

2. Virheen johdosta kuluttajalla on oikeus saada tavara saatetuksi sopimuksen mukaiseksi vastikkeetta korjaamalla tai vaihtamalla tavara 3 kohdan mukaisesti taikka saada asianmukainen hinnanalennus tai purkaa sopimus kyseisten tavaroiden osalta 5 ja 6 kohdan mukaisesti.

7. Direktiivin johdanto-osan 11 perustelukappale on sanamuodoltaan seuraava:

3. Ensi sijassa kuluttaja voi vaatia myyjää korjaamaan tai vaihtamaan tavaran, molemmissa tapauksissa vastikkeetta, jollei tämä ole mahdotonta tai epäsuhtaista.

”Kuluttaja voi ensi sijassa vaatia myyjää korjaamaan tai vaihtamaan tavaran, paitsi jos tällainen oikaisu olisi mahdoton tai epäsuhtainen; olisi määritettävä objektiivisesti, milloin oikaisua on pidettävä epäsuhtaisena; oikaisu voi olla epäsuhtainen, jos siitä muuhun oikaisutapaan verrattuna aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia; jotta kustannuksia olisi pidettävä kohtuuttomina, oikaisun kustannusten olisi oltava huomattavasti korkeammat kuin muun oikaisutavan kustannukset.”

Oikaisua pidetään epäsuhtaisena, jos siitä aiheutuu myyjälle kustannuksia, jotka vaihtoehtoiseen oikaisutapaan verrattuna ovat kohtuuttomia – –

Korjaaminen tai vaihtaminen on tehtävä kohtuullisen ajan kuluessa ja aiheuttamatta kuluttajalle huomattavaa haittaa ottaen huomioon tavaran luonne ja se tarkoitus, jota varten kuluttaja hankki tavaran.

4. Edellä 2 ja 3 kohdassa olevalla ilmauksella 'vastikkeetta' tarkoitetaan tavaran sopimuksen mukaiseksi saattamisesta aiheutuvia välttämättömiä kuluja, erityisesti lähetyskuluja sekä työ- ja materiaalikustannuksia.

5. Kuluttaja voi vaatia asianmukaista hinnanalennusta tai purkaa kaupan

– jos kuluttajalla ei ole oikeutta vaatia korjaamista eikä vaihtamista,

tai

– jos myyjä ei ole suorittanut oikaisua kohtuullisen ajan kuluessa,

tai

– myyjä ei ole suorittanut oikaisua aiheuttamatta kuluttajalle huomattavaa haittaa.

_ _”

9. Direktiivin 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Kansallinen lainsäädäntö ja vähimmäissuoja”, säädetään seuraavaa:

”1. Tähän direktiiviin perustuvien oikeuksien käyttäminen ei rajoita muita oikeuksia, joihin kuluttaja voi vedota sopimukseen perustuvaa tai sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien kansallisten säännösten perusteella.

2. Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia perustamissopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajansuojan korkeamman tason.”

B *Kansallinen lainsäädäntö*

10. Saksan siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 437 §:ssä annetaan ostajalle virheellisen tavaran johdosta seuraavat oikeudet:

”Jos tavara on virheellinen, ostaja voi, jos seuraavien säännösten mukaiset edellytykset täyttyvät ja sikäli kuin toisin ei ole säädetty,

1. vaatia sopimuksen täyttämistä jälkikäteen 439 §:n mukaisesti;

2. purkaa sopimuksen –– tai vaatia hinnanalennusta 441 §:n mukaisesti;

3. vaatia vahingonkorvausta –– tai turhaan syntyneiden kulujen korvaamista ––”

11. BGB:n 439 §:ssä, jonka otsikko on ”Sopimuksen täyttäminen jälkikäteen” ja jolla direktiivin 3 artikla on saatettu osaksi Saksan lainsäädäntöä, säädetään seuraavaa:

”1. Ostaja voi sopimuksen täyttämiseksi jälkikäteen vaatia valintansa mukaan joko virheen poistamista tai virheettömän tavaran toimittamista.

2. Myyjä vastaa kuluista, jotka ovat välttämättömiä sopimuksen täyttämiseksi jälkikäteen, erityisesti lähetys- ja matkakuluista sekä työ- ja materiaalikustannuksista.

3. Myyjä voi kieltäytyä tavasta, jonka ostaja on valinnut sopimuksen täyttämiseksi jälkikäteen, jos se on mahdollinen ainoastaan kohtuuttomin kustannuksin, tämän rajoittamatta 275 §:n 2 ja 3 momentin soveltamista. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti tavaran arvo, jos se olisi virheetön, virheen merkitys ja se, voitaisiinko sopimus täyttää jälkikäteen vaihtoehtoisella tavalla aiheuttamatta ostajalle huomattavaa haittaa. Tällaisessa tapauksessa ostajan oikeus rajoittuu vaihtoehtoiseen tapaan, jolla sopimus voidaan täyttää jälkikäteen; myyjällä on edelleen oikeus kieltäytyä myös tästä tavasta tämän momentin ensimmäisen virkkeen edellytysten täyttyessä.

4. Jos myyjä täyttää sopimuksen jälkikäteen toimittamalla virheettömän tavaran, se voi vaatia ostajaa palauttamaan virheellisen tavaran 346–348 §:n mukaisesti.”

III Tosiseikat, oikeudenkäyntimenettely ja esitetyt kysymykset

12. Wittmer osti tammikuussa 2005 Weberiltä 1 382,27 euron hintaan 45,36 m^2 italialaisen valmistajan pinnoittamia lattialaattoja, joista hän asensi taloonsa 33 m^2.

13. Tämän jälkeen laattojen pinnoilla havaittiin viiruja, jotka olivat silminnähtäviä. Wittmerin vireille panemassa todistelumenettelyssä asiantuntija katsoi, että kyseessä olevat viirut olivat ohuita mikrohionnassa syntyneitä jälkiä ja ettei niitä voitu poistaa, minkä vuoksi oikaisu saattoi tapahtua ainoastaan vaihtamalla laatat kokonaan. Asiantuntija arvioi tästä aiheutuvien kustannusten olevan 5 830,57 euroa.

14. Vaadittuaan tuloksettomasti suoritusta määräajassa Wittmer nosti Weberiä vastaan kanteen Landgericht Kasselissa ja vaati Weberiä toimittamaan virheettömät laatat ja maksamaan 5 830,57 euroa korkoineen. Kyseinen tuomioistuin myönsi ainoastaan hinnanalennuksen ja määräsi Weberin maksamaan 273,10 euroa korkoineen ja hylkäsi kanteen muilta osin.

15. Wittmer valitti Oberlandesgericht Frankfurt am Mainiin, joka muutti osittain Landgerichtin tuomiota ja määräsi 14.2.2008 antamassaan tuomiossa Weberin toimittamaan 45,36 m2 virheetöntä laattaa ja maksamaan 2 122,37 euroa korkoineen, mikä vastasi virheellisten laattojen irrottamiskustannuksia.

16. Pääasian oikeudenkäynnissä Bundesgerichtshofin tehtävänä on ratkaista kyseisestä tuomiosta tehty Revision-valitus, jolla Weber riitauttaa sen, että se velvoitettiin maksamaan 2 122,37 euroa korkoineen. Kyseisen tuomioistuimen mukaan valitukseen annettava ratkaisu riippuu siitä, onko Oberlandesgericht olettanut perustellusti, että Wittmerillä on oikeus vaatia Weberiä korvaamaan laattojen irrottamisesta aiheutuvat kustannukset.

17. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa pääasiallisesti, että vastoin Oberlandesgerichtin esittämää näkemystä Wittmerillä ei ole Saksan lainsäädännön nojalla oikeutta vaatia Weberiä korvaamaan virheellisten laattojen irrottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Viimeksi mainittu voi perustellusti kieltäytyä BGB:n 439 §:n 3 momentin nojalla sopimuksen täyttämisestä jälkikäteen luovuttamalla virheettömät laatat ja siten myös laattojen irrottamisesta.

18. Se selittää, että tämän säännöksen nojalla myyjä voi kieltäytyä täyttämästä sopimusta jälkikäteen ostajan valitsemalla tavalla, mikäli siitä aiheutuvat kustannukset ovat kohtuuttomat. Tämä pätee paitsi silloin, kun ostajan valitsemasta sopimuksen täyttämisen tavasta aiheutuu epäsuhtaiset kustannukset verrattuna muihin tapoihin täyttää sopimus jälkikäteen (ns. suhteellinen kohtuuttomuus), myös silloin, kun valitusta tai ainoasta soveltuvasta tavasta täyttää sopimus jälkikäteen aiheutuu jo sinänsä kohtuuttomat kustannukset (ns. absoluuttinen kohtuuttomuus).

19. Koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa on näytetty toteen, että yksi tapa täyttää sopimus jälkikäteen eli virheellisen tavaran korjaaminen on mahdotonta, oikeus kieltäytyä jäljellä olevasta sopimuksen täyttämistavasta voi syntyä ainoastaan, jos kyseessä on absoluuttinen epäsuhta, jonka on oletettava olevan kyseessä esillä olevassa asiassa. Virheettömien laattojen toimittamisesta aiheutuvien noin 1 200 euron suuruisten

todellisten kustannusten, joihin sisältyy kuljetus, lisäksi myyjälle aiheutuisi noin 2 100 euron suuruiset kustannukset virheellisten laattojen irrottamisesta eli yhteensä 3 300 euron kustannukset, mikä on huomattavasti enemmän kuin 150 prosenttia virheettömien laattojen arvosta.

20. Kuitenkin se tosiseikka, että Saksan lainsäädännössä eli BGB:n 439 §:n 3 momentissa säädetään myyjän oikeudesta kieltäytyä täyttämästä sopimusta jälkikäteen paitsi sillä perusteella, että valitusta sopimuksen jälkikäteisen täyttämisen tavasta aiheutuu epäsuhtaiset kustannukset verrattuna toiseen tapaan täyttää sopimus jälkikäteen (suhteellinen kohtuuttomuus), myös sillä perusteella, että nämä kustannukset sinänsä ovat kohtuuttomat (absoluuttinen kohtuuttomuus), voi olla ristiriidassa direktiivin 3 artiklan 3 kohdan kanssa, joka näyttää sen sanamuodon mukaan edellyttävän vain suhteellista kohtuuttomuutta.

21. Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että sikäli kuin myyjä ei direktiivin mukaan saa kieltäytyä tavasta täyttää sopimus jälkikäteen absoluuttisen kohtuuttomuuden perusteella, käsiteltävänä olevassa asiassa nousee esille kysymys siitä, voidaanko myyjää direktiivin 3 artiklan nojalla vaatia vaihdon perusteella irrottamaan virheellinen tavara toisesta tavarasta, johon se on asennettu sen aiotun käyttötarkoituksen mukaisesti, ja korvaamaan siis tästä aiheutuvat kustannukset. Sovellettavassa Saksan lainsäädännössä ei lähtökohtaisesti aseteta myyjälle tällaista velvollisuutta.

22. Tätä taustaa vasten Bundesgerichtshof päätti keskeyttää asian käsittelyn ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista 25.5.1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY 3 artiklan 3 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa tulkittava siten, että niiden vastaisena on pidettävä kansallista lainsäädäntöä, jonka nojalla myyjä voi tilanteessa, jossa toimitettu kulutustavara on sopimuksen vastainen, kieltäytyä suorittamasta oikaisua kuluttajan vaatimalla tavalla myös siinä tapauksessa, että tästä myyjälle aiheutuvat kustannukset ovat kohtuuttomat (absoluuttinen kohtuuttomuus) verrattuna sopimuksen mukaisen kulutustavaran arvoon ja sopimuksenvastaisuuden merkitykseen?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi: onko edellä mainitun direktiivin 3 artiklan 2 kohtaa ja 3 kohdan kolmatta alakohtaa tulkittava siten, että kun kulutustavara saatetaan sopimuksen mukaiseksi vaihtamalla se, myyjän on vastattava kustannuksista, jotka aiheutuvat sopimuksen vastaisen kulutustavaran irrottamisesta toisesta tavarasta, johon kuluttaja on asentanut kulutustavaran sen luonteen ja käyttötarkoituksen mukaisesti?”

IV Oikeudellinen arviointi

A *Alustavia huomioita*

23. Oikeudellinen ongelma, jota unionin tuomioistuinta pyydetään tarkastelemaan esillä olevassa asiassa, on ollut klassinen aihe sopimusoikeudessa tai tarkemmin sanoen irtaimen kauppaa koskevassa oikeudessa aina siitä lähtien, kun roomalaiset lainoppineet, kuten Julian tai Ulpian, käsittelivät ”viallisen” karjan myynnistä muinaisen maailman markkinoilla aiheutuvia oikeusseurauksia, eli kysymys myyjän vastuun laajuudesta virheellisen tavaran toimituksen osalta tai ostajan suojelun näkökulmasta kysymys niistä oikaisutavoista, joiden olisi oltava ostajan käytettävissä siinä tapauksessa, että myyjä on toimittanut hänelle tavaran, joka ei ole kauppasopimuksen mukainen.

24. Kuten myös tämän oikeudenkäynnin osapuolten lausumista ilmenee, jäsenvaltioiden tätä alaa koskevat erilaiset kansalliset oikeussäännöt eroavat itse asiassa – ainakin perinteisissä yhdenmukaistamista edeltävissä versioissaan – huomattavasti toisistaan, vaikka ne käytännön soveltamisessa tarjoavat monissa tapauksissa saman lopputuloksen ja vastaavan oikeussuojan tason.[4] Nämä eroavuudet eivät koske ainoastaan käytettyjen oikeudellisten käsitteiden, edellytysten ja määritelmien yksityiskohtia vaan myös yleisemmällä tasolla oikaisujärjestelmiä sinänsä, toisin sanoen sekä sopimuksen rikkomisen varalta säädettyjä oikaisutapoja että kyseisten oikaisutapojen välistä suhdetta ja hierarkiaa, vahingonkorvausten roolia kyseisissä järjestelmissä tai niiden yhteydessä sekä rajanvetoa sellaisten sopimusperusteisten ja sopimussuhteen ulkopuolisten vaatimusten välillä, joita saattaa syntyä sopimuksen vastaisen tavaran toimituksen yhteydessä.

25. Kuten Bundesgerichtshofin esillä olevassa asiassa antamat tiedot osoittavat, oikeuskirjallisuudessa yhden ja saman oikeusjärjestelmän sisällä on edelleen epävarmuutta ja eroja ostajan tosiasiallisten oikeuksien ja niiden oikeusperustan osalta, kun on kysymys erityisongelmista, jotka liittyvät sopimuksenvastaisuuteen teen ja sen seurauksiin, kuten sopimuksen vastaisen tavaran irrottamisesta aiheutuvia kustannuksia koskevasta myyjän vastuusta.

26. Tämän toteamuksen jälkeen tarkastelen tätä virheellisen tavaran irrottamiskustannuksia koskevaa kysymystä Euroopan unionin lainsäädännön tasolla direktiivillä kuluttajille annetun suojan erityisestä näkökulmasta.

4 – Ks. tässä yhteydessä myös ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kulutustavaroiden kaupasta ja takuista (KOM(95) 520 lopullinen – COD 96/0161; EYVL 1996, C 307, s. 8), selittävä muistio, I.A.4 kohta.

27. Tältä osin on tärkeää huomauttaa yhtäältä, että direktiivin tarkoituksena on varmistaa korkeatasoinen kuluttajansuoja, kuten direktiivin johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan ja kuten unionin tuomioistuin on asiassa Quelle perustellusti korostanut. [5]

28. Toisaalta on pidettävä mielessä, että direktiivi on kulutustavaroiden kauppaa koskevien tiettyjen, ei kaikkien, seikkojen vähimmäistason yhdenmukaistamista koskeva toimenpide. Siten direktiivissä otetaan tehtäväksi, kuten sen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee, kulutustavaran kauppaa koskevien kansallisten lakien lähentäminen sellaisen tavaran osalta, joka ei ole sopimuksen mukainen, puuttumatta kuitenkaan niihin kansallisen lain säännöksiin ja periaatteisiin, jotka koskevat sopimusperusteista ja sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta.

29. Tätä taustaa vasten ja direktiivin nimenomaisten asiaa koskevien säännösten puuttuessa näyttää ainoastaan oikeutetulta kysyä, onko tarkoitettu, että direktiivillä säännelty myyjän vastuu kuluttajalle ”sopimuksenvastaisuudesta” sisältää vastuun virheellisen tavaran, jonka kyseessä oleva kuluttaja on asentanut toimituksen jälkeen, irrottamisesta aiheutuvien kustannusten kaltaisista kustannuksista niin, että kuluttaja voi vaihtamista koskevan oikaisutavan tai direktiivin jonkin muun säännöksen perusteella vaatia myyjää vastaamaan näistä kustannuksista, joita ainakin joissakin kansallisissa oikeusjärjestelmissä käsiteltäisiin, kuten jotkut osapuolet ovat esittäneet, ”välillistä vahinkoa” pikemmin kuin pelkästään sopimuksen virheellistä täyttämistä koskevana kysymyksenä.

30. Myöntävä vastaus tähän kysymykseen saattaa näyttää tarkoituksenmukaiselta direktiivin tarkoituksena olevan kuluttajansuojan vahvistamisen valossa. Asia ei ole kuitenkaan näin yksinkertainen. Kuten mikä tahansa kehittynyt oikeusjärjestys, jossa säännellään sopimuksen virheellisestä täyttämisestä johtuvia ostajan ja myyjän oikeuksia ja velvollisuuksia, direktiivin mukainen oikaisujärjestelmä ei voi suosia pelkästään joko kuluttajaa tai myyjää vaan siinä on sen sijaan pyrittävä löytämään oikeudenmukainen tasapaino näiden kummankin intressien välillä. [6]

31. Tämän toteamuksen jälkeen on katsottava, että kahden direktiivin 3 artiklan tulkintaa koskevan kysymyksen, joilla kansallinen tuomioistuin pyrkii saamaan selville, voiko Wittmerillä olla kuluttajana oikeus vaatia myyjää vastaamaan pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevien laattojen irrottamisesta aiheutuvista kustannuksista, tarkoituksena on pääasiasiallisesti ratkaista ensinnäkin se, voiko

5 – Ks. tältä osin asia C-404/06, tuomio 17.4.2008 (Kok., s. I-2685, 30 ja 36 kohta).

6 – Ks. myös myyjän taloudellisille intresseille direktiivin nojalla annetun suojan osalta alaviitteessä 5 mainittu asia Quelle, tuomion 42 kohta.

myyjä direktiivin nojalla kieltäytyä jopa siinä tapauksessa, että virheellisen tavaran korjaaminen on mahdotonta, vaihtamasta kyseistä tavaraa sillä perusteella, että se on kohtuutonta, ja toiseksi, sisältyykö direktiivin 3 artiklassa kuluttajalle annettuihin oikeuksiin oikeus vaatia korvausta virheellisen tavaran irrottamisesta aiheutuvista kustannuksista.

32. Mielestäni on loogisempaa tarkastella näitä kysymyksiä, jotka kietoutuvat itse asiassa läheisesti yhteen, päinvastaisessa järjestyksessä, toisin sanoen tarkastella ensin sitä, sisältyykö direktiivin 3 artiklan mukaisiin sopimuksenvastaisuudesta johtuviin kuluttajan oikeuksiin kyseessä olevan kaltainen oikeus, ja jos näin on, tarkastella toiseksi sitä, voiko tätä oikeutta koskea kansallisen tuomioistuimen kuvailema oikeasuhteisuuden vaatimus. [7]

B *Kysymys siitä, voiko kuluttaja vaatia myyjää vastaamaan sopimuksen vastaisen tavaran irrottamisesta aiheutuvista kustannuksista (toinen kysymys)*

33. Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin haluaa saada selville, onko direktiivin 3 artiklan 2 ja 3 kohdan säännöksiä tulkittava siten, että saatettaessa tavara sopimuksen mukaiseksi vaihtamalla se kuluttaja voi vaatia myyjältä kustannuksia, joita aiheutuu sopimuksen vastaisen tavaran irrottamisesta toisesta tavarasta, johon kuluttaja on asentanut tavaran sen luonteen ja käyttötarkoituksen mukaisesti.

1. Asianosaisten ja muiden osapuolten pääasialliset lausumat

34. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa huomautuksia ovat esittäneet Weber, komissio ja Itävallan, Belgian, Saksan, Puolan ja Espanjan hallitukset. Weber, komissio sekä Itävallan ja Saksan hallitukset ovat myös olleet edustettuina 25.2.2010 pidetyssä suullisessa käsittelyssä.

35. Weber sekä Itävallan, Belgian ja Saksan hallitukset vaativat, että toiseen kysymykseen olisi vastattava kieltävästi.

36. Weber ja Saksan hallitus väittävät pääasiallisesti, että käsiteltävänä olevan kaltaisessa tapauksessa myyjä on vastuussa kauppasopimuksen mukaisen tavaran toimittamisesta. Näin ollen sopimuksenvastaisuuden johdosta, joka on arvioitava tavaran luovutushetkellä, myyjän on direktiivin 3 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan saatettava virheellinen tavara

7 – Näiden kahden näkökohdan vuorovaikutus johtaa periaatteessa useisiin vaihtoehtoihin siltä osin kuin on kyse myyjän mahdollisesta velvollisuudesta maksaa virheellisen tavaran irrottamisesta.

sopimuksen mukaiseksi, toisin sanoen toimitettava vaihdon johdosta sopimuksen mukainen tavara. Myyjän velvollisuuksia ei voida laajentaa tämän yli siten, että niihin sisältyisi myös, kuten käsiteltävänä olevassa asiassa ehdotetaan, sellaisen virheellisen tavaran irrottaminen, jota kuluttaja on käyttänyt luovutuksen jälkeen haluamallaan tavalla. Tältä osin myyjän on vaikea ennakoida sitä, mihin kuluttaja mahdollisesti käyttää toimitettua tavaraa, siinäkin tapauksessa, että käyttö on tavaran luonteen ja käyttötarkoituksen mukaista, minkä vuoksi yhden ja saman tuotteen irrottamisesta aiheutuvat kustannukset voivat vaihdella suuresti tapauskohtaisesti.

37. Lisäksi ne katsovat, että tällainen velvollisuus irrottaa virheellinen tavara tai vastata siitä aiheutuvista kustannuksista ei seuraa direktiivin 3 artiklan 2 ja 3 kohdan sanamuodosta, jossa viitataan virheellisen tavaran vaihtamiseen, eikä siitä tosiseikasta, että direktiivin 3 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaan tällainen vaihto on suoritettava ”vastikkeetta” ja ”aiheuttamatta kuluttajalle huomattavaa haittaa”. Nämä edellytykset tarkoittavat pelkästään myyjän velvollisuutta toimittaa tavara uudelleen virheettömänä, eikä niitä voida tulkita siten, että niillä asetetaan tälle ylimääräinen velvollisuus vastata irrottamiskustannuksista.

38. Nämä osapuolet korostavat lopuksi, että kyseessä olevan virheellisen tavaran käytön – tai irrottamisen – seurauksena aiheutunut vahinko voi synnyttää kuluttajalle oikeuden sopimusperusteista tai sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien kansallisen säännösten perusteella.

39. Itävallan ja Belgian hallitukset yhtyvät pääasiallisesti näihin argumentteihin. Belgian hallitus täsmentää kuitenkin, että myyjän on vastattava virheellisen tavaran kuljetuksesta aiheutuvista kustannuksista.

40. Sitä vastoin komissio sekä Puolan ja Espanjan hallitukset väittävät, että sopimuksen vastaisen tavaran vaihtamisen johdosta myyjän on myös vastattava tämän tavaran irrottamisesta aiheutuvista kustannuksista, ja ne esittävät tämän vuoksi, että toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi.

41. Tarkemmin sanoen komission näkemyksen mukaan korjaamisella tai vaihtamisella, johon kuluttajalla on oikeus direktiivin 3 artiklan 3 kohdan nojalla, tarkoitetaan välttämättä sopimuksen vastaista tavaraa siinä tilassa ja ympäristössä, jossa se on sopimuksenvastaisuuden ilmenemishetkellä. Tästä seuraa, että jos sopimuksen vastainen tavara on ollut sen luonteen ja tarkoituksen mukaisella tavalla asennettuna toiseen tavaraan, sopimuksen vastainen tavara muodostaa tässä tilassa korjaamisen tai vaihtamisen kohteen. Siten kuluttaja on saatettava tavaran vaihtamisella tilanteeseen, jossa hän olisi ollut, jos hänelle olisi toimitettu virheetön tavara, mikä merkitsee sitä, että tarvittaessa sopimuksen vastainen tavara on irrotettava ja virheetön tavara asennettava. Tätä tulkintaa tukee myös sanan ”vaihtaminen” käyttö direktiivin

3 artiklan 2 ja 3 kohdassa. Komissio myönsi kuitenkin suullisessa käsittelyssä, että se tosiseikka, että vaihto on direktiivin 3 artiklan 3 ja 4 kohdan nojalla suoritettava vastikkeetta ja aiheuttamatta kuluttajalle huomattavaa haittaa, ei ole relevantti niiden velvollisuuksien määrittämisen osalta, jotka syntyvät vaihto-oikeuden yhteydessä.

42. Espanjan ja Puolan hallitukset jakavat pääasiallisesti komission omaksuman näkemyksen mutta nojautuvat viimeksi mainittuihin säännöksiin.

2. Asian arviointi

43. Aluksi on huomautettava, että direktiivin 3 artiklan 2 ja 3 kohdan sanamuodon mukainen tulkinta ei ole ratkaiseva sen suhteen, sisältyykö kuluttajan oikeuteen saada sopimuksen vastainen tavara ”vaihdetuksi” oikeus vaatia, että myyjä irrottaa kyseisen tavaran tai vastaa siitä aiheutuvista kustannuksista.

44. Samalla kun joissakin direktiivin kieliversioissa, kuten englanninkielisessä (replacement) ja ranskankielisessä (remplacement), käytettyjen termien voidaan periaatteessa ymmärtää merkitsevän myös virheellisen tavaran irrottamista, toiset versiot, mukaan lukien saksankielinen (Ersatzlieferung) ja slovakinkielinen (sa – – nahradí), näyttävät tukevan jonkin verran suppeampaa määritelmää, joka viittaa tavaran korvaavaan toimitukseen tai korvaavien tavaroiden toimitukseen pikemmin kuin koko toimenpidesarjaan, joka voi teknisesti olla seurauksena virheellisen tavaran vaihtamisesta.

45. Direktiivin 3 artiklan kontekstuaalinen tai systemaattinen tulkinta antaa kuitenkin mielestäni pikemmin tukea sellaiselle käsitykselle myyjän vastuusta, joka ei kata sopimuksen vastaisen tavaran irrottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

46. Tältä osin direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa luetellaan tyhjentävästi oikaisutavat, jotka ovat kuluttajan käytettävissä myyjää vastaan sopimuksenvastaisuuden johdosta, eli korjaaminen, vaihtaminen, hinnanalennus tai sopimuksen purkaminen.

47. Tarkemmin sanoen kuluttaja voi vaatia direktiiviin perustuvan oikaisujärjestelmän mukaisesti ensi sijassa korjaamista ja vaihtamista koskevien suorituskeskeisten oikaisukeinojen avulla myyjää saattamaan virheellisen tavaran sopimuksen mukaiseksi. Tällä tavoin alkuperäinen kauppasopimuksen mukainen vastavuoroisuus palautetaan

ja kuluttaja saa suorituksen, josta hän on sopinut. Koska tämä ratkaisu palvelee sopimuspuolten tärkeintä intressiä, sille annetaan direktiivin nojalla etusija hinnanalennukseen ja sopimuksen purkamiseen nähden. [8]

48. Viimeksi mainituille toissijaisille oikaisutavoille on sitä vastoin luonteenomaista etujen vastavuoroinen palauttaminen. Siten kuluttajan ja myyjän intressien tasapaino, joka on järkkynyt myyjän virheellisen toimituksen johdosta, palautetaan joko vähentämällä vastaavasti kuluttajan velvollisuuksia – hinnanalennus – tai vapauttamalla molemmat osapuolet sopimusvelvoitteistaan purkamalla sopimus.

49. Joka tapauksessa voidaan todeta, että kummassakin tapauksessa kuluttajan oikeuksia rajoittavat edelleen nähdäkseni kauppasopimuksen mukaiset velvollisuudet.

50. Tämä näkemys vahvistuu, jos direktiivin 3 artiklan laajempi asiayhteys otetaan huomioon.

8 – Se, että direktiivissä asetetaan tällainen hierarkia, seuraa selvästi direktiivin 3 artiklan 3 kohdan sanamuodosta sekä sen johdanto-osan 11 perustelukappaleesta. Vrt. myös alaviitteessä 5 mainittu asia Quelle, tuomion 27 kohta.

51. Edellä mainituilla tässä säännöksessä vahvistetuilla kuluttajan oikeuksilla täsmennetään vastuun laajuus, joka myyjällä direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan on kuluttajaa kohtaan mistä tahansa tavaran luovutushetkellä olemassa olevasta sopimuksenvastaisuudesta, tai voidaan sanoa, että nämä kuluttajan oikeudet ovat kyseisen vastuun looginen seuraus.

52. Tämä vastuun määritelmä puolestaan heijastaa selvästi direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa esitettyä kuluttajan kanssa tehtyyn kauppasopimukseen perustuvaa myyjän perusvelvollisuutta luovuttaa kulutustavarat kuluttajalle kauppasopimuksen mukaisina.

53. Edellä mainituista säännöksistä ilmenee, että direktiivin 3 artiklassa säädetyt kuluttajan oikeudet perustuvat sopimuksenmukaisuuden käsitteeseen, ja niitä on näin ollen tulkittava ottamalla huomioon alkuperäisessä kauppasopimuksessa määrätyt oikeudet ja velvollisuudet.

54. Toisin sanoen direktiivin 3 artiklan nojalla kuluttajalle annetuilla oikeuksilla pyritään oikaisemaan sopimuksen täyttämisessä siihen verrattuna tapahtunut virhe, mitä kuluttajalle alun perin oli kauppasopimuksessa luvattu, eli saattamaan kuluttajan haltuun virheetön tavara.

55. Myyjän vastuu sopimuksen virheellisestä täyttämisestä tai tarkemmin sanoen itse tavarassa olevista virheistä, joita direktiivissä kuluttajille annetut oikaisutavat koskevat ja jotka edellyttävät myyjän saattavan (myöhässä) kuluttajan alun perin luvattuun tilanteeseen vastikkeetta korjaamalla tai vaihtamalla, on mielestäni erotettava mahdollisesta käsiteltävänä olevassa asiassa ehdotetusta vastuusta, joka aiheutuu sopimuksen vastaiseen tavaraan liittyvästä myöhemmin suoritettavasta työstä tai siitä aiheutuneista kustannuksista luovutushetken jälkeen, johon direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa viitataan, ja sen jälkeen, kun kuluttaja on käyttänyt tavaraa sen käyttötarkoitukseen.

56. Viimeksi mainittu laajempi vastuun muoto edellyttäisi siten, että myyjä, kuten komissio on ehdottanut, saattaa kuluttajan tilanteeseen, jossa tämä olisi ollut tiettynä ajankohtana toimituksen jälkeen, jos hänelle olisi luovutettu virheetön tavara, toisin sanoen käsiteltävänä olevassa asiassa tilanteeseen, jossa kuluttajan lattiaan kiinnittämät virheelliset laatat on irrotettu lattiasta ja lopuksi kiinnitetty uudet virheettömät laatat. Tämä vastuu ulottuisi näin ollen, kuten useat osapuolet ovat huomauttaneet, tosiseikkoihin ja olosuhteisiin, jotka ilmaantuivat riskin siirryttyä kuluttajalle ja jotka ovat sen vuoksi riippuvaisia hänen tahdostaan ja erityisesti siitä, mihin tarkoitukseen hän käyttää kyseessä olevaa tavaraa.

57. Se, että myyjän voidaan katsoa olevan vastuussa myös tämän tyyppisistä sopimuksen virheellisen täyttämisen enemmänkin välillisistä seurauksista tai siitä aiheutuvasta vahingosta, on tietenkin ajateltavissa ja ilmeisesti näin todella on erilaisin edellytyksin joidenkin kansallisten oikeusjärjestysten sekä esimerkiksi Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan yleissopimuksen (jäljempänä CISG) 45 artiklan mukaan. [9]

58. Kuten Saksan hallitus on esittänyt, kuluttajalle virheellisen tavaran irrottamisesta aiheutuneet kustannukset saattavat siten olla korvattavia Saksan vahingonkorvauslain nojalla, jollei sovellettavista edellytyksistä, tuottamus mukaan lukien, muuta johdu.

59. Tässä yhteydessä on kuitenkin korostettava direktiivin osalta ensiksi, että sen virheitä koskevaan oikaisujärjestelmään ei sisälly lainkaan oikeutta vahingonkorvaukseen, toisin kuin esimerkiksi CISG:n 45 artiklan 1 kappaleen b kohtaan tai komission ehdotuksen

9 – Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehtiin 11.4.1980, ja se tuli voimaan 1.1.1988.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajanoikeuksista 27 artiklaan. [10]

60. Toiseksi voidaan huomauttaa, että juuri siitä syystä, että kyseessä olevan kaltainen työ tai kustannukset eivät johdu pelkästään tavaran sopimuksenvastaisuudesta, vaan ne ovat seurausta myös kuluttajan vastuun piiriin kuuluvasta toiminnasta, tässä tapauksessa virheellisten laattojen asentamisesta lattiaan, edellytyksenä myyjän vastuulle tällaisista kustannuksista ja vastuun perustana on yleensä syy-yhteys, syyksiluettavuus tai mahdollisesti tuottamus.

61. On selvää, ettei direktiivissä edes viitata tämäntyyppiseen tarkasteluun tai mahdollisuuteen.

62. Tällaisen tehtävän ehkä täyttää edellytys, joka koskee tavaran käyttöä sen luonteen ja tarkoituksen mukaisesti, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin komission tukemana esittää. Tämä käsite on kuitenkin tosiasiassa, kuten Weber ja Saksan hallitus ovat korostaneet, melko epätarkka, ja sen perusteella voidaan hyvin rajallisesti rajoittaa myyjän vastuuta ja tehdä tämän riskistä arvioitavissa oleva.

63. Mitä yksinkertaisempi tavara on, sitä suurempi on mahdollisten ”normaalien” käyttötarkoitusten skaala, kun sitä vastoin mahdolliset sellaiset ”normaalit” käyttötarkoitukset, joihin tiettyyn tarkkaan määriteltyyn tarkoitukseen valmistettuja ja viimeisteltyjä tavaroita, esimerkiksi tietokonetta tai pöytää, voidaan käyttää, voivat olla varsin selviä ja ennalta arvattavia. Siten mitä lähempänä tavara on rakennuskomponenttia tai raaka-ainetta, sitä useampia ja epämääräisempiä ovat tarkoitukset, joihin sitä voidaan käyttää kuitenkin sen luonteen mukaisesti. Näin olen yhden ja saman tavaran irrottamisesta aiheutuvat kustannukset voivat vaihdella valtavasti.

64. Edellä esitettyjen seikkojen valossa en ole sitä mieltä, että kuluttajan oikeus saada myyjä irrottamaan virheellinen tavara toisesta tavarasta, johon kuluttaja on asentanut sen, tai saada myyjä vastaamaan siitä aiheutuvista kustannuksista voidaan lukea hänen direktiivin 3 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaiseen oikeuteensa saada virheellinen tavara saatetuksi sopimuksen mukaiseksi vaihtamalla se.

65. Mielestäni tätä toteamusta ei myöskään saata kyseenalaiseksi vaatimus, joka liittyy direktiivin 3 artiklan 2–4 kohdan nojalla myyjän velvollisuuteen saattaa tavara ”vastikkeetta” sopimuksen mukaiseksi vaihtamalla se. Tällä vaatimuksella määritellään edellytykset, joilla myyjän on tarjouduttava saattamaan tavara kuluttajalle luvatun mukaiseksi ja

10 – KOM(2008) 614 lopullinen – COD 2008/0196.

toteutettava se, eli vastikkeetta, mutta sillä ei voida olennaisesti laajentaa olemassa olevaa oikaisutapaa sinänsä. Samalla tavoin direktiivin 3 artiklan 3 kohdan kolmannessa alakohdassa olevalla vaatimuksella ”aiheuttamatta huomattavaa haittaa” määritellään sitä, miten sopimuksen mukaiseksi saattaminen on tehtävä, ei sitä, mitä siihen aineellisesti sisältyy.

66. Tältä osin käsiteltävänä oleva asia on lopuksi erotettava asiasta Quelle, jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vastikkeettomuutta koskeva vaatimus tarkoittaa sitä, ettei myyjä voi esittää mitään taloudellisia vaatimuksia täyttäessään velvoitteensa saattaa sopimuksen kohteena oleva tavara sopimuksen mukaiseksi.[11] Se päätteli lisäargumenttien perusteella, että direktiivi on esteenä lainsäädännölle, jonka mukaan virheellisen tavaran myyjä voi vaatia kuluttajalta korvausta virheellisen tavaran käytöstä siihen saakka, kunnes se on vaihdettu. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei sitä vastoin ole kysymys myyjän kuluttajaan kohdistamasta taloudellisesta vaatimuksesta vaihdon yhteydessä vaan siitä, voiko kuluttaja vaatia myyjältä osana virheellisen tavaran saattamista sopimuksen mukaiseksi uuden virheettömän tavaran vastikkeetta tapahtuvan luovuttamisen lisäksi virheellisen tavaran irrottamista tai siitä aiheutuvia kustannuksia.

67. Kaikista edellä esitetyistä seikoista seuraa, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen olisi vastattava siten, että direktiivin 3 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyihin kuluttajan oikeuksiin ei silloin, kun virheellinen tavara saatetaan sopimuksen mukaiseksi vaihtamalla se, sisälly oikeutta vaatia myyjää korvaamaan kustannukset, joita aiheutuu sopimuksen vastaisen tavaran irrottamisesta toisesta tavarasta, johon kuluttaja on asentanut tavaran sen luonteen ja käyttötarkoituksen mukaisesti.

C Oikeasuhteisuutta koskeva vaatimus (ensimmäinen kysymys)

68. Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko direktiivin 3 artiklaa tulkittava siten, että sen vastaisena on pidettävä kansallista lainsäädäntöä, jonka nojalla sopimuksen vastaisen kulutustavaran myynyt myyjä voi siinä tapauksessa, että virheellisen tavaran korjaamista on pidettävä mahdottomana, kieltäytyä kuluttajan valitsemasta vaihtoehtoisesta oikaisutavasta eli tavaran vaihtamisesta, jos oikaisu olisi epäsuhtainen siltä osin kuin siitä aiheutuisi myyjälle kohtuuttomia kustannuksia verrattuna virheettömän tavaran arvoon ja virheen merkitykseen.

11 – Mainittu alaviitteessä 5, tuomion 34 kohta.

69. Tätä epätietoisuutta ei synny käsiteltävänä olevassa asiassa, jos kuluttaja ei voi osana oikeuttaan saada virheellinen tavara vaihdetuksi vaatia myyjää vastaamaan kyseessä olevan kaltaisen virheellisen tavaran irrottamisesta aiheutuvista kustannuksista, kuten ehdotan. Käsittelen kuitenkin kysymystä toissijaisesti sen varalta, että unionin tuomioistuin päätyy erilaiseen päätelmään tai päättää vastata kysymyksiin kansallisen tuomioistuimen esittämässä järjestyksessä.

1. Asianosaisten ja muiden osapuolten pääasialliset lausumat

70. Weber – joka on lisäksi väittänyt, ettei ensimmäistä kysymystä voida ottaa tutkittavaksi – ja Saksan ja Itävallan hallitukset ovat sitä mieltä, että direktiivin 3 artiklan mukaan sellaisen tavaran myyjä, joka ei ole sopimuksen mukainen, voi myös esillä olevan kaltaisessa tapauksessa, jossa vaihtoehtoista oikaisutapaa pidetään mahdottomana, kieltäytyä kuluttajan vaatimasta oikaisutavasta, jos se on epäsuhtainen siltä osin kuin siitä aiheutuu toimitetun sopimuksen mukaisen tavaran arvoon verrattuna kohtuuttomia kustannuksia myyjälle, ja että tämän vuoksi ensimmäiseen kysymykseen olisi vastattava kieltävästi.

71. Jonkin verran vaihtelevien argumenttien perusteella kyseiset osapuolet katsovat, että direktiivin sanamuoto, systematiikka ja erityisesti sen tarkoitus tukevat tätä tulkintaa, jolla pyritään saavuttamaan tasapaino kuluttajan ja myyjän intressien välillä. Ne tukeutuvat pääasiallisesti suhteellisen oikeasuhteisuuden käsitteeseen, johon kansallinen tuomioistuin viittaa, ja väittävät, että myyjän direktiivin 3 artiklan mukaiset velvollisuudet ovat aina riippuvaisia oikeasuhteisuutta koskevasta edellytyksestä, jopa silloin, kun jokin direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa säädetyistä oikaisutavoista on mahdoton, joten myyjää ei voida vaatia vaihtamaan virheellistä tavaraa, jos siitä aiheutuisi hänelle täysin kohtuuttomia kustannuksia.

72. Tältä osin Weber sekä Saksan ja Itävallan hallitukset katsovat pääasiallisesti, että vaikka direktiivin 3 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa – samoin kuin sen johdanto-osan 11 perustelukappaleessa – ilmeisesti viitataan ainoastaan siihen, että yksi oikaisutapa on epäsuhtainen verrattuna toiseen oikaisutapaan, kyseisessä säännöksessä vahvistettujen kriteerien on ymmärrettävä olevan soveltamisalaltaan yleisiä ja koskevan myös käsiteltävänä olevan kaltaista tapausta, jossa ainoastaan yhtä oikaisukeinoa pidetään mahdollisena. Weber täsmentää tässä yhteydessä, että direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisen mahdottomuuden käsitteen voidaan tulkita kattavan myös (absoluuttista) kohtuuttomuutta koskevat tapaukset. Itävallan hallituksen näkemyksen mukaan käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa

vaihtamista voidaan pitää mahdottomana kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla sillä perusteella, että laattoja ei voida irrottaa ja palauttaa ilman, että ne tuhoutuvat.

73. Lisäksi näiden osapuolten mukaan nyt esillä olevan kaltaisessa tapauksessa, jossa direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa säädetyt oikaisutavat olisivat mahdottomia tai epäsuhtaisia, kuluttaja saa riittävän suojan direktiivin nojalla siten, että hän voi direktiivin 3 artiklan 5 kohdan nojalla vaatia asianmukaista hinnanalennusta tai purkaa kaupan.

74. Ne korostavat lopuksi, että direktiivin mukaiset oikeudet ja velvollisuudet eivät kuitenkaan rajoita, kuten direktiivin johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa todetaan, niiden kansallisen lain säännösten ja periaatteiden soveltamista, jotka koskevat sopimusperusteista ja sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta ja joiden nojalla kuluttajalla voi siten olla mahdollisuus vaatia vahingonkorvausta.

75. Sitä vastoin komissio sekä Belgian, Puolan ja Espanjan hallitukset väittävät pääasiallisesti, että suhteellisuusperiaatetta sovelletaan ainoastaan valintaan kahden, direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn oikaisutavan välillä, eikä se voi näin ollen johtaa hinnanalennukseen tai sopimuksen purkamiseen, jotka ovat direktiivin 3 artiklan 5 kohdan mukaisia toissijaisia oikaisutapoja. Tämän vuoksi ne esittävät, että ensimmäiseen kysymykseen olisi vastattava myöntävästi.

76. Erityisesti komission mukaan tämä ratkaisu seuraa ensinnäkin direktiivin 3 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan ja sen johdanto-osan 11 perustelukappaleen sanamuodosta. Lisäksi direktiivin 3 artiklan systematiikan mukaan sopimuksen täyttämiselle annetaan etusija hinnanalennukseen tai sopimuksen purkamiseen nähden, joten viittausta oikeasuhteisuuteen tässä artiklassa on tulkittava suppeasti. Komissio ei kuitenkaan kiellä, että äärimmäisissä tapauksissa, joissa ainoa mahdollinen ja vaadittu oikaisutapa olisi selvässä epäsuhteessa verrattuna intressiin, joka kuluttajalla on saada tämä oikaisutapa toteutetuksi, voisi olla kysymys mahdottomuudesta direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetussa merkityksessä.

77. Belgian, Puolan ja Espanjan hallitukset yhtyvät pääasiallisesti komission argumentteihin ja katsovat, että olisi vastoin niitä oikeuksia ja korkeatasoista suojaa, jotka direktiivillä on tarkoitus antaa kuluttajille, jos myyjä voisi kieltäytyä ainoasta mahdollisesta oikaisutavasta sillä perusteella, että sille saattaa aiheutua hyvin suuria kustannuksia.

2. Asian arviointi

78. Kuten olen huomauttanut edellä, [12] direktiivissä säädetään sen mukaista oikaisujärjestelmää koskevasta hierarkiasta niin, että siinä suositaan korjaamista ja vaihtamista, joiden avulla kuluttaja saa sopimansa suorituksen, hinnanalennukseen ja sopimuksen purkamisen nähden; näillä oikaisutavoilla alun perin sovittuja oikeuksia ja velvollisuuksia muutetaan virheen astetta vastaavasti tai ne lakkautetaan kokonaan.

79. Siten direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan kuluttaja voi ”ensi sijassa” vaatia myyjää saattamaan tavaran sopimuksen mukaiseksi korjaamalla tai vaihtamalla. Muut kuluttajan käytettävissä olevat oikaisutavat ovat, kuten direktiivin 3 artiklan 5 kohdasta ilmenee, hinnanalennus tai kaupan purkaminen, jos hänellä ”ei ole oikeutta vaatia korjaamista eikä vaihtamista” tai jos myyjä ei ole suorittanut tällaista oikaisua kohtuullisen ajan kuluessa tai aiheuttamatta kuluttajalle huomattavaa haittaa.

80. Tältä osin kuluttajalla on oikeus, kuten direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisestä alakohdasta ilmenee, suorituskeskeisiin oikaisutapoihin, joita ovat korjaaminen tai vaihtaminen, ”jollei tämä ole mahdotonta tai epäsuhtaista”.

81. Mielestäni tästä säännöksestä seuraa selvästi, että kyseinen ehto koskee kaikkia ”ensisijaisia” oikaisutapoja niin, että riippumatta siitä, valitseeko kuluttaja korjaamisen vai vaihtamisen, oikaisutavan on kummassakin tapauksessa oltava sekä mahdollinen että oikeasuhteinen. Jos näin ei ole, myyjä voi kieltäytyä ensisijaisista oikaisutavoista ja kuluttajan valinta rajoittuu hinnanalennukseen tai sopimuksen purkamiseen.

82. Direktiivin 3 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan sanamuoto, jonka mukaan oikaisun oikeasuhteisuus on määritettävä vertaamalla ”vaihtoehtoiseen oikaisutapaan”, näyttää eittämättä osoittavan, että oikeasuhteisuutta koskeva vaatimus koskee vain valintaa kahden ensisijaisen oikaisutavan välillä eikä valintaa niiden ja hinnanalennuksen tai sopimuksen purkamisen välillä.

83. Tämä tulkinta ei ole kuitenkaan pakottava, ja se olisi hylättävä, eikä ainoastaan direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan edellä mainittujen säännösten valossa.

12 – Ks. edellä 47 kohta.

84. Jos direktiivin todellakin tällaisen tulkinnan mukaisesti ymmärrettäisiin tarkoittavan, että silloin, kun – kuten pääasian oikeudenkäynnin olosuhteissa – toinen kahdesta direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa mainitusta ensisijaisesta oikaisutavasta on mahdoton, kuluttaja voisi valita toisen oikaisutavan riippumatta siitä, onko se oikeasuhteinen vai ei, toissijaisten oikaisutapojen eli hinnanalennuksen ja kaupan purkamisen käyttö direktiivin 3 artiklan 5 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan nojalla olisi ilmeisesti hyvin rajoitettua; se rajoittuisi nimittäin tapauksiin, joissa sekä korjaaminen että vaihtaminen ovat mahdottomia.

85. Mielestäni tällaisessa tulkinnassa jätettäisiin epäoikeudenmukaisesti ottamatta huomioon myyjän intressit, eikä sillä sen vuoksi saada aikaan oikeudenmukaista tasapainoa kuluttajan ja myyjän intressien välillä. [13] Myös komission, joka huomautti, että poikkeuksia voidaan tehdä äärimmäisissä vakavaa epäsuhtaisuutta koskevissa tapauksissa, oli epäsuorasti tunnustettava se, että tätä tulkintaa ei voida hyväksyä ilman, että se johtaa myyjän osalta vaikeuksiin, joita on mahdoton hyväksyä.

86. Tässä yhteydessä olisi lisäksi pantava merkille, että unionin tuomioistuin on todennut, että direktiivin mukaan myyjän taloudellisia intressejä suojataan muun muassa sillä, että hän voi direktiivin 3 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan nojalla kieltäytyä vaihtamasta tavaraa, jos tällainen oikaisu on epäsuhtainen, koska siitä aiheutuu myyjälle kohtuuttomia kustannuksia. [14]

87. Lopuksi on huomautettava, että ratkaistaessa, aiheutuuko oikaisusta myyjälle kohtuuttomia kustannuksia ja onko sitä sen vuoksi pidettävä epäsuhtaisena, kansallisen tuomioistuimen kuvaileman (absoluuttisen) kohtuuttomuuden käsitteen mukaisesti huomioon otettavat tekijät heijastavat pääasiallisesti direktiivin 3 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa mainittuja tekijöitä.

88. Edellä esitetyn perusteella Bundesgerichtshofin esittämään ensimmäiseen kysymykseen olisi vastattava niin, että direktiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa ei ole tulkittava siten, että niiden vastaisena on pidettävä kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan myyjä, joka on myynyt kulutustavaran, joka ei ole sopimuksen mukainen, voi siinä tapauksessa, että

13 – Ks. tältä osin myös kommenttini edellä 30 kohdassa.

14 – Ks. tältä osin alaviitteessä 5 mainittu asia Quelle, tuomion 42 kohta.

virheellisen tavaran korjaaminen on mahdotonta, kieltäytyä kuluttajan valitsemasta vaihtoehtoisesta kyseisen tavaran vaihtamista koskevasta oikaisutavasta, jos oikaisu olisi epäsuhtainen sen vuoksi, että siitä aiheutuu myyjälle virheettömän tavaran arvoon ja virheen merkitykseen verrattuna kohtuuttomia kustannuksia.

V Ratkaisuehdotus

89. Tämän vuoksi ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa esitettyihin kysymyksiin seuraavasti:

”1) Kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista 25.5.1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY 3 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyihin kuluttajan oikeuksiin ei silloin, kun virheellinen tavara saatetaan sopimuksen mukaiseksi vaihtamalla se, sisälly oikeutta vaatia myyjää korvaamaan kustannukset, joita aiheutuu sopimuksen vastaisen tavaran irrottamisesta toisesta tavarasta, johon kuluttaja on asentanut tavaran sen luonteen ja käyttötarkoituksen mukaisesti.

2) Direktiivin 1999/44/EY 3 artiklan 3 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa on tulkittava siten, että niiden vastaisena ei ole pidettävä kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan myyjä, joka on myynyt kulutustavaran, joka ei ole sopimuksen mukainen, voi siinä tapauksessa, että virheellisen tavaran korjaaminen on mahdotonta, kieltäytyä kuluttajan valitsemasta vaihtoehtoisesta kyseisen tavaran vaihtamista koskevasta oikaisutavasta, jos oikaisu olisi epäsuhtainen sen vuoksi, että siitä aiheutuu myyjälle virheettömän tavaran arvoon ja virheen merkitykseen verrattuna kohtuuttomia kustannuksia.